

"Nokta-i istimdat" ve "nokta-i istinat" nedir; nasıl anlaşılmalıdır?

Üstad, Rabbimizi bize bildiren ve tanıtan külli bürhanları zikrederken Mesnevi-i Nuriyede 4. külli bürhan olarak **"vicdan denen, fitrat-ı zışuurdur"** ifadesini kullanır. Vicdanın yapısında insanı hakikate ulaştırma ve doğruyla münasebet sağlama özelliği vardır.

"Vicdanın şهادeti sadıkadır." ifadesiyle Üstad, vicdanın her zaman doğruya hükmedeceğini, yanlışta müstait olmadığını ispat etmektedir.

Vicdanın Allah ile münasebetini sağlayacak iki önemli nokta vardır:

1. Nokta-i istimdat,
2. Nokta-i istinat.

1. Nokta-i istimdat: Nokta-i istimdat, *"ihtiyaç, talep ve arzuların giderilmesinde medet istenecek nokta"* demektir.

İnsanın, kâinata ve onun içindeki bütün mahlûkata ihtiyacı vardır. Her vicdan, bu sonsuz âlemin insanlara bir memur gibi hizmet ettirildiğinin farkındadır. Bu fitri şuur ve tanıma onu devamlı mahcubiyet içerisinde bırakıyor ve o insanı bu kadar iyilik ve nimetlere karşı şükretmeye, hamdetmeye ve ibadet etmeye sevk ediyor. Bu teveccüh ve ibadetin kime ve kimlere yönlendirilmesi hususunda insanlar arasında farklılık ortaya çıkar. Mü'minler, imanları sayesinde vicdanın bu sevkini Allah'a kulluk ve ubudiyetle tatmin ediyorlar. Ehl-i dalalet ise bu ihtiyacını kendi âlemlerinde rab telakki ettikleri mabudlara iltifat ve alakalarıyla gidereceklerini zannediyorlar.

2. Nokta-i istinat: İnsan, gerek ihtiyaçlarını temin etmede gerek düşmanlarından korunma hususunda son derece acizdir. Böyle bir insan bu dünyada rahat yaşayabiliyorsa, vicdanının Allah'ı bilmesi sayesinde. **"Her şeyin dizgini onun elinde her şeyin hazinesi onun yanındadır."** diyen insan, kendini ve bütün kâinatı Allah'ın mülkü bilmenin rahatlığını vicdanen yaşar. Yoksa kimsenin gözüne uyku girmemesi gerekirdi.

Bütün mahlûkatın huzurlu ve rahat hayat ifa edebilmesi için düşmanlarından, musibet ve belalardan korunmaları gerekir. İnsan kendini başıboş zannetse, her şey ona düşman ve ecnebi olur. Mikroptan gergedana kadar, bir atomdan kuyruklu yıldız kadar her bir mahlûk nokta-i istinatı olmayan bir insan için tehlikeli ve dehşetlidir ve bütün âlem ona düşmandır. İşte bu kadar haşarat ve zararlı mahlûkat içerisinde, huzurlu ve saadetli bir hayat yaşanıyorsa bu vicdanın nokta-i istinatını

bulmasındandır. Ehl-i dalalet ise nokta-i istinadı olmadığından dolayı, acımasız tabiatın çarkları arasında bir paçavra gibi mahvolup, ölüp, perişan olacağına inanıyor.

Sonsuz aciz ve fakir yaratılan insan, vicdanındaki bu iki sermaye ile Rabbini bilir, ona dayanır, ona güvenir ve mahlûkatı onun askerleri bilerek hayatını rahat ve huzur içinde geçirebilir.